

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

H.R. Oosterop-van Leussen (D66),
(d.d. 1 februari 2022)

Nummer
3818

Onderwerp
Provinciaal slavernij- en koloniaalverleden

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Een significant deel van de inwoners van de provincie Zuid-Holland zijn nakomelingen van tot slaaf gemaakten en nakomelingen van contractarbeiders, die de tot slaaf gemaakten moesten vervangen. Deze inwoners zien, lezen en horen een éézijdig deel van de geschiedenis waar ook hún voorouders deel van uitmaakten. Een geschiedenis waarin hun voorouders de meest vreselijke gebeurtenissen hebben moeten ondergaan, waar maar weinig erkenning voor is geweest. Een geschiedenis waarvan zij als nakomelingen tot op de dag van vandaag nog de pijn van voelen.

Inmiddels hebben de gemeente Den Haag en de provincie Overijssel besloten hun rol in het slavernijverleden te onderzoeken, waarbij de gemeente Den Haag ook het koloniaal verleden in het onderzoek betreft. Verder is uit het onderzoek van de gemeente Utrecht gebleken dat het provinciaal bestuur een significante rol heeft gespeeld. Daarnaast hebben de door de gemeenten Amsterdam en Rotterdam uitgevoerde onderzoeken, ze er toe bewogen om excuses voor het slavernij- en koloniaalverleden te maken.

Gelet op artikel 54 van het reglement van orde wil ik de volgende vragen aan het College van Gedeputeerde Staten stellen:

1. *Is reeds volledig onderzocht welke betrokkenheid de provincie Zuid-Holland zelfstandig of als onderdeel van de provincie Holland met betrekking tot het slavernij- en koloniaalverleden heeft gehad?*

Antwoord

Nee, de betrokkenheid van de provincie Zuid-Holland zelfstandig of als onderdeel van de provincie Holland met betrekking tot het slavernij- en koloniaal verleden is nog niet volledig onderzocht.

Wel is er in 2021 een onderzoek gestart naar de inclusiviteit en diversiteit van de erfgoedlijnen van de provincie. Aanleiding vormden de in september 2020 vanuit uw Staten gestelde vragen over de mate van inclusiviteit bij de doorontwikkeling van de erfgoedlijnen en uw oproep serieus aandacht te besteden aan de meer pijnlijke onderdelen van onze geschiedenis. Daarbij is afgesproken om dit mee te nemen in de huidige erfgoedlijnen. In reactie hierop heeft gedeputeerde Koning vanuit haar rol als portefeuillehouder Recreatie aangegeven behoefte te hebben aan een recreatief

aanbod in de Landgoederenzone Zuid-Holland, met als invalshoek het koloniale verleden van ons land en de sporen (materieel en immaterieel) die hiervan zijn terug te vinden op de buitenplaatsen.

Uit het in 2021 uitgevoerde onderzoek naar de inclusiviteit en diversiteit van de erfgoedlijnen volgen een paar verbeterpunten en aanbevelingen voor het vergroten van de inclusiviteit. Hierbij wordt de geschiedenis vanuit meerdere perspectieven verteld.

Eén van de projecten die het Erfgoedhuis nu voor ons uitvoert is 'koloniaal verleden van Hollands Buiten'. Het project gaat niet zo zeer over de rol van de provincie zelf bij het slavernijverleden, maar over de vraag of de (beheerders van de) landgoederen en buitenplaatsen oog hebben voor het koloniale verleden. Veel van de rijkdom die we daar nu nog kunnen zien kwam vaak vanuit de inkomsten uit de plantages.

2. *Is reeds onderzocht welke materiële en immateriële voordelen de provincie Zuid-Holland zelfstandig of als onderdeel van de provincie Holland met betrekking tot het koloniaal- en slavernijverleden heeft genoten?*

Antwoord

Nee, er is nog geen onderzoek gedaan naar de materiële en immateriële voordelen die de provincie Zuid-Holland zelfstandig of als onderdeel van de provincie Holland met betrekking tot het koloniaal- en slavernijverleden heeft genoten.

3. *Is Gedeputeerde Staten het met de fractie van D66 Zuid-Holland eens dat:*
- a. *De gebeurtenissen deel uitmaken van een gedeeld verleden van een groot deel van onze inwoners?*
 - b. *Indien er nog geen onderzoek heeft plaatsgevonden, het uitvoeren van een onderzoek naar het slavernij- en koloniale verleden onderdeel uitmaakt van de erkenning van de pijn die een deel inwoners nog steeds ervaren?*
 - c. *Indien er nog geen onderzoek heeft plaatsgevonden, uitkomsten van een dergelijk onderzoek als input kunnen dienen voor een aanpak tegen racisme en discriminatie?*
 - d. *Erkenning voor gebeurtenissen uit het verleden kan bijdragen aan onderling begrip en saamhorigheid?*

Antwoord (3.a t/m 3.d)

Ja, wij zijn het met de fractie van D66 Zuid-Holland eens dat de gebeurtenissen uit het koloniaal- en slavernijverleden deel uitmaken van een gedeeld verleden van een groot deel van onze inwoners. Wij vinden dat verdere bewustwording rond het koloniaal- en slavernijverleden onderdeel dient te zijn van onze gemeenschappelijke geschiedenis. Het uitvoeren van een onderzoek naar het slavernij- en koloniaal verleden draagt bij aan de erkenning van de pijn die een deel van de inwoners ervaart. De uitkomsten van een dergelijk onderzoek kunnen ook dienen als input voor een aanpak tegen racisme en discriminatie. Alleen dienen we er wel voor te waken dat we verschillende tijdsgewrichten met elkaar gaan vergelijken. Deze constatering staat los van het feit dat we natuurlijk werk maken van het bestrijden van het hedendaagse probleem van racisme en discriminatie.

Over de uitwerking van een Inclusief Zuid-Holland informeerden wij u op 19 mei 2020 (brief PZH-2020-733215269). Op 1 september 2020 boden wij u de Verkenning en Startnotitie Inclusief Zuid-Holland getiteld 'Aandacht voor iedereen' aan (brief PZH-2020-744641331).

Wij zijn ons ervan bewust dat dit onderwerp zowel op gemeentelijk, provinciaal als landelijk niveau de nodige aandacht krijgt. De Tweede Kamer heeft het belang van dit onderwerp onderkend en besloot recent tot het laten uitvoeren van een nationaal onderzoek (zie hierna).

Ons voorstel is om - in nauwe samenwerking met andere provincies - te verkennen of het mogelijk is om aan te sluiten bij het nationaal onderzoek.

Nationaal onderzoek

Op 8 juli 2021 is de motie van Kamerlid Ceder (CU) aangenomen, waarin de Tweede Kamer wordt opgeroepen een onafhankelijk nationaal onderzoek in te stellen naar het slavernijverleden. Zie hiervoor:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2021Z13423&did=2021D28577>

Op initiatief van de Kamerleden Salima Belhaj (D66), Sylvana Simons (BIJ1), Inge van Dijk (CDA), Pim van Strien (VVD) en Stephan van Baarle (DENK) vond vervolgens op 13 januari 2022 een rondetafelgesprek over het Nederlands slavernijverleden plaats.

Details over deze bijeenkomst zijn te vinden en terug te zien via:

- <https://www.tweedekamer.nl/nieuws/kamernieuws/rondetafelgesprek-over-nederlands-slavernijverleden>
- https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A07232
- <https://www.youtube.com/watch?v=XyH3hKW49OI>

De uitkomst van deze bijeenkomst is dat begin 2023 de resultaten van een te verrichten nationaal onderzoek beschikbaar komen.

Initiatieven bij andere provincies

Provincie Overijssel

In Overijssel is de IJsselacademie in Zwolle een onderzoek naar het slavernijverleden in deze provincie gestart. Het werk van de IJsselacademie wordt voor een (groot) deel gefinancierd door o.a. de provincie. Naast de provincie Overijssel hebben het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Mondriaanfonds een bijdrage voor specifiek dit onderzoek toegekend.

Provincie Utrecht

Naar aanleiding van een door de stad Utrecht verricht onderzoek naar het slavernijverleden verzonden Gedeputeerde Staten van Utrecht op 13 juli 2021 een Statenbrief over dit onderwerp. Hierin is het volgende te lezen:

“De gemeente Utrecht heeft aangegeven zich naar aanleiding van de onderzoeksresultaten te beraden op mogelijke excuses vanwege de rol die de stad gespeeld heeft in de slavernijgeschiedenis. Gegeven de beschreven rol van de Staten van Utrecht hebben stad en provincie afgesproken gezamenlijk op te trekken in het vervolg. Daarbij zullen wij ook afstemming zoeken met landelijke onderzoeken, zodat we met volledige informatie ons standpunt kunnen bepalen”.

Provincie Noord-Holland

De Staten van Noord-Holland namen in 2020 de motie 'educatie koloniaal verleden' aan, waarna ook daar vragen over het slavernijverleden aan Gedeputeerde Staten zijn gesteld. De initiatiefnemers vroegen GS om wetenschappelijk onderzoek te doen naar het slavernijverleden en hierin samen te werken met de provincie Zuid-Holland (beide provincies als opvolgers van de Staten van Holland). In de Statenbrief van 13 oktober 2021 schrijft GS dat het de uitkomsten wenst af te wachten van de mogelijke uitvoering van een onafhankelijk nationaal onderzoek naar het slavernijverleden dat op 8 juli 2021 met een ruime meerderheid is aangenomen in de Tweede Kamer.

Den Haag, 8 maart 2022

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit